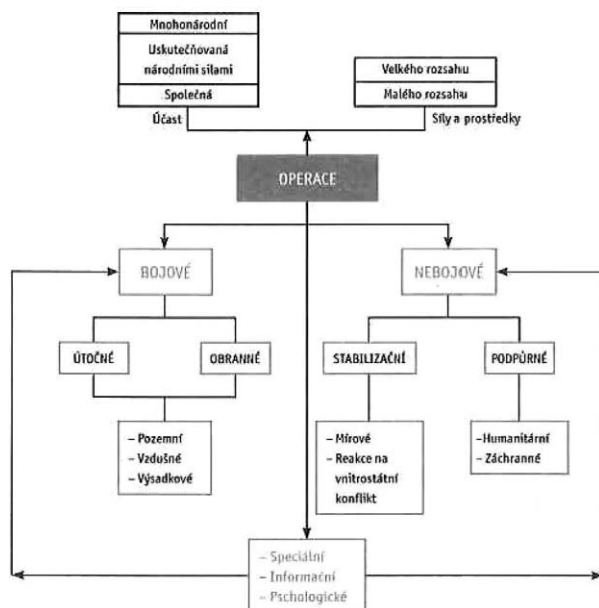

Následující článek pojednává o asymetrii v konfliktech a operacích. Na historickém základě a soudobých názorech rozebírá pojem asymetrie ve vojenství. Poukazuje na možné budoucí asymetrické hrozby, možného budoucího protivníka a shrnuje možný další vývoj v této oblasti.

Na úvod do problematiky konfliktů, operací a asymetrie je předloženo přehledné schéma klasifikace operací z Doktríny AČR z června roku 2001 (viz obr.).

Ani v současných názorech našich předních odborníků na operační umění není v členění operací poukazováno na „asymetrické operace“, proto tento pojem, až na krátký vstup do americké (USA) teorie, ve svém textu neuvádím.

Soudobé USA názory formulují jednotlivé operační principy vedení činností jako jeden funkční celek operační koncepce platné pro všechny operace vedené pozemním vojskem USA. Mimo jiné operační koncepce zdůrazňuje využití nebojácnosti, kreativity a iniciativy lidského činitele. Rozebírají jak realizovat strategii, operace, boje a dílčí akce. Operační koncepce rovněž poukazuje na nutnost kombinace činností a systémů tak, aby vyústily v **komplexní, zesílené a asymetrické způsoby vedení bojové činnosti k dosažení rozhodujících výhod nad nepřítelem.**

Obr.: Schéma klasifikace operací

Pojem asymetrie v použití sil je vysvětlován ve dvou formách. První formou je „**asymetrie systémová**“, kdy jedna strana má možnosti, které nepřítel nemá nebo s nimiž nepočítá. Druhou formou je **asymetrie v důsledku „převýšení silou“**. Forma má dvě stránky. **Kvantitativní** stránku, která se projevuje ve vyšším počtu konkrétního druhu bojové techniky či osob než má nepřítel. **Kvalitativní** stránka se pak projevuje ve vyšších možnostech dané techniky vůči obdobné technice u nepřítelů a i v kvalifikovanější připravenosti osob.

V některých materiálech je použit i termín „asymetrické

operace" jako relativně nový pojem, charakterizovaný koncem minulého století ve zprávě Quadrennial Defence Review, oddělením pro provádění revize obranné politiky USA. Toto oddělení je součástí Ústavu národních strategických studií (Institute for National Strategic Studies), který je organizačním prvkem Národní univerzity obrany (National Defence University).

Asymetrické operace jsou definovány na základě možných asymetrických ohrožení v současném světě globálních, regionálních i lokálních rozporů. Tedy nejsou definovány přímo, ale prostřednictvím asymetrických hrozeb (ohrožení) *a ne charakterem vlastní činnosti v operaci, ale spíše druhem nepřítelů a způsoby jeho působení*. Uvedená ohrožení mohou vznikat v důsledku náboženských, fundamentalistických, etnických, ekonomických, politických a jiných příčin. V současné době nelze spoléhat pouze na připravenost k vedení „klasických“ vojenských kampaní konvenčními zbraněmi, které by probíhaly podle dosud obvyklých pevně stanovených bojových prostorech v relativně přesně vymezeném čase.

Asymetrie v operacích (činnostech) bývalého Československa v období před a ve druhé světové válce

Jak bylo naznačeno výše asymetrie spočívá v ovlivnění rovnováhy proti sobě stojících sil, získání výhod a jejich využití. Nemusí tedy jít bezprostředně o operace vojenské, ale již o přípravu k jejich provedení. Jako názorný příklad lze uvést přípravu na okupaci Československa v roce 1939. Nedlouho po vstupu fašistických vojsk do Rakouska začala hitlerovská „pátá kolona“ vyvíjet aktivní činnost v pohraničních oblastech Čech a Moravy, kde žilo mnoho Němců. Vyvoláváním provokací a následnými incidenty byla rozpoutána protičeskoslovenská kampaň. Československo lákalo hitlerovce svou výhodnou strategickou polohou ve střední Evropě, bohatstvím přírodních zdrojů a vysoce rozvinutým průmyslem. Šlo o zcela zřetelnou snahu k vytvoření výhod pro případnou agresi, a to i přes skutečnost, že Československo mělo v té době k boji připravenou a dobře vyzbrojenou armádu.

Proto se orientace na získání výhod zaměřovala na zpravodajskou službu, jež se opírala o Henleinovu sudetoněmeckou stranu. Ta pronikala do nejdůležitějších článků československého státního aparátu a získávala pomocí agentů a sudetských fašistů, kteří pracovali ve vládních úřadech, informace politického, hospodářského, vojenského a jiného charakteru. Jenom v roce 1936 bylo do Československa přes Švýcarsko a Rakousko propašováno 40 profesionálních špiónů se zvláštním výcvikem, kteří organizovali špiónážní rezidentury, shromažďovali nejruznější informace a vyvíjeli fašistickou agitaci a propagandu. Dalším příkladem asymetrických praktik byly podvrtné činnosti Sudetoněmecké strany proti československému státu. Jejím cílem bylo připojení československých pohraničních oblastí k Německu a později okupace celého Československa. Na Hitlerův pokyn a za pomoci německých zpravodajských orgánů vytvořili sudetští fašisté v Československu podle vzoru hitlerovských SA a SS vojenské úderné oddíly (asi 15 000 mužů). Zbraně, střelivo a výstroj jim dodávala německá zpravodajská služba. Na pomoc vůdcům sudetských Němců vyslala fašistická zpravodajská služba z Německa zvlášť vycvičené ozbrojené oddíly - čtyři prapory SS. Současně byly do Československa vysílány záškodnické a teroristické skupiny (Einsatzgruppen), které měly v okamžiku německého útoku dezorganizovat tyl československé armády, ničit spojovací uzly, mosty, tunely a závody vojenského významu. Již v té době nemohlo být přehlédnuto, že mnoho akcí bylo zaměřeno na získání výhod, které měly být využity v pozdější době. Nedílnou součástí těchto akcí bylo narušování psychiky obyvatelstva, vyvíjení politického nátlaku s cílem vyvolat politickou krizi

v zemi, podkopávat ekonomickou situaci, způsobovat rozvrat ve složkách armády a působit materiální škody. Nedá se s určitostí definovat, zda se jednalo jen o psychologické, informační či jiné operace, ale mnoho aktivit mělo prvky především psychologické a obsahovaly znaky asymetrického působení.

Jedním z typů činnosti se znaky asymetrie v tehdejší protektorátu *Böhmen und Mähren* byl protifašistický odboj nazývaný partyzánské operace. Operace proto, že měly v mnoha případech větší rozsah působení, než například diverzní činnost prováděná menšími skupinami. Byly pečlivě plánovány a prováděny s cílem způsobit co největší ztráty a postupně připravovat zázemí pro uskutečnění akcí třeba i strategického významu. Národně osvobozovací hnutí prožívalo v létě a na podzim 1942 složitou etapu svého vývoje. Soustřeďovalo vnitřní síly a stmelovalo je k boji za osvobození. Taktika a organizace boje byly závislé na místních podmínkách. Fašistické orgány nastolily v okupovaných zemích brutální režim. Zavedly středověký barbarský systém rukojmí, kdy za „provinění“ jednotlivce byly vyhlazovány celé rodiny i obce. Hromadný teror a represálie, zejména v Polsku, Jugoslávii a Protektorátu *Böhmen und Mähren*, se staly běžným jevem. I zde se jednoznačně projevovaly prvky asymetrie, kdy například pro akce v Bosně a Hercegovině byla vytvořena proti partyzánům operační skupina německých okupantů, posílená tanky, dělostřelectvem a letectvem. V létě a na podzim 1942 si síly Albánie, Řecka, Polska a Protektorátu *Böhmen und Mähren* kladly za úkol aktivizovat všechny formy boje, přejít k zasazování přímých úderů okupantům a mařit plány fašistů na přeměnu okupovaných území v základnu zbrojního průmyslu. I nadále byly působeny okupantům ztráty organizováním sabotáží a záškodnictví. Partyzánský boj nabýval stále větší organizovanosti a výsledky jeho působení se projevovaly jak v oblasti psychické, tak i v materiálních ztrátách fašistů.

Prvky asymetrie hrály významnou roli i v dalším průběhu války a měly velký význam na průběh osvobozovacích bojů. Německé fašistické vedení z vojenskostrategických i ekonomických důvodů přikládalo mimořádný význam udržení obsazených území Protektorátu *Böhmen und Mähren*, Maďarska a balkánských států. V případě Protektorátu *Böhmen und Mähren* to byla skutečnost, že Protektorát byl dodavatelem mnoha druhů zbraní a bojové techniky pro německé ozbrojené síly a nejen to, velkou úlohu hrál i vlastní území s hornatým terénem. Postup Rudé armády k hranicím bývalého Československa, spolu s 1. československým armádním sborem, však vyvolal v zemi mohutný rozmach národně osvobozenického boje. Na Slovensku se vytvořila revoluční situace. Tato situace byla ovlivněna vítězstvím sovětských ozbrojených sil nad hitlerovskými agresory a měla na dění na Slovensku, na Moravě i v Čechách obrovský psychologický dopad. Na jedné straně silně vyzbrojená a početná hitlerovská armáda, ale unavená a psychicky narušená, na druhé straně odhodlaní Slováků a Čechů ve Slovenském národním povstání bojovat proti agresorovi přinášely asymetrické rozdíly, které se v konečném důsledku projevy na výsledku války. Již v polovině srpna 1944 kontrolovali partyzáni celé prostory na rozsáhlém území a zesílila jejich spolupráce s vlastenci, kteří působili na okupovaném území jak v Čechách, tak především na Moravě. V dalším období léta roku 1944 byly z Čechů a Slováků vytvořeny a na Slovensko přesunuty první vycvičené organizátorské skupiny. Ze speciálně vycvičených příslušníků 1. československého armádního sboru a ze sovětských partyzánů byly vytvořeny a posílány na Slovensko další skupiny, které přešly k aktivní činnosti a začaly uskutečňovat bojové akce. Je nutné si připomenout důležitý faktor asymetrie, a to je poměr sil. V průběhu povstání se vytvořil následující poměr sil: Koncem srpna 1944 přešlo z rozpadlé tisovské 42 tisícové tylové armády na stranu povstání 18 000 vojáků. Mobilizace uskutečněná začátkem

září a materiální pomoc ze Sovětského svazu umožnily zvýšit početní stav povstalecké armády na 47 000 lidí. Došlo rovněž k výraznému doplnění výzbroje – 40 000 pušek, 1500 lehkých a 200 těžkých kulometů, 200 samopalů, 160 děl a minometů, 12 tanků a 21 letounů. Partyzánské oddíly měly asi 18 000 lidí, hitlerovci asi 30 000 vojáků. Co do počtu lidí se tedy výrazným způsobem změnil počet sil ve prospěch povstalců. Počet zbraní a výzbroje se rovněž zvyšoval pravidelnými leteckými dodávkami ze Sovětského svazu.

Pokud budeme dále rozvíjet teorii asymetrie, pak můžeme dojít i k rozčlenění na asymetrie pozitivní a asymetrie negativní. Asymetrie pozitivní bychom mohli charakterizovat jako asymetrie, které jsou hodnoceny ze strany hodnotícího jako určité výhody vzhledem k nepříteli a obráceně.

Charakteristika asymetrie

Asymetrie se může projevovat v rozličných formách a na nejrůznějších úrovních. Myslitelné jsou takřka libovolné kombinace aktérů (státní a nestátní), způsobů činnosti, zásad operačního umění a taktiky a také použitých sil a prostředků. Asymetrie není nic nového. Jak již bylo uvedeno v minulosti k takovému asymetrickým střetnutím docházelo. Protože asymetrie při činnosti je odpovědí na nepřátelské hrozby a vzhledem k soudobému uspořádání světa budou mít tyto převážně asymetrickou podobu (charakter). Za potenciální asymetrická hrozby (ohrožení) je dnes považována především možnost napadení jadernými, chemickými a biologickými prostředky, dále informační operace a terorismus.

Problém definování asymetrické hrozby spočívá v nutnosti jednoznačně charakterizovat, zda se skutečně jedná o asymetrii. Ovšem slovo „jednoznačně“ znamená v tomto případě relativní výraz. Některé prvky v tzv. „symetrickém dění“ mohou i při dílčích či nepatrných změnách změnit symetrický proces v asymetrický. V novodobé historii se začalo definování symetrických a asymetrických hrozeb oddělovat. Má to svoje oprávnění, i když o některých faktorech lze přesto polemizovat. I v konfliktech označovaných jako symetrické, se zcela jistě vyskytují prvky asymetrie ve způsobech vedení, řízení a použití prostředků a naopak. Přitom hodnocení vůbec nemusí záviset na použitých prostředcích či metodách a způsobech provedení konkrétního činu (aktu). Proto v otázce definování asymetrie a asymetrických hrozeb je nutné vymezit takové prvky, které pojem asymetrie jednoznačně stanoví.

V USA je v současné době stále více pozornosti věnováno pojmu **asymetrické hrozby**. Podle politologů a stratégů jsou pojmem asymetrické hrozby označovány hrozby ovlivňující politické, strategické, vojenské a ekonomické prostředí. Tyto hrozby se v mnoha případech význačně liší svým charakterem od dříve předpokládaného nepřítel a metod či způsobů jeho činnosti. Dosavadní bádání nepřineslo uspokojivé vysvětlení a proto specialisté národní bezpečnosti USA tvrdí, že neexistuje přesná definice asymetrické hrozby. Podle nich pak lze asymetrickou hrozbu nejlépe pochopit rozlišením hlavních charakteristik a z nich vyplývajících důsledků asymetrie. Na základě tohoto budou za asymetrické hrozby považovány ty, které inklinují k následujícím faktorům:

Jsou podle běžných kritérií neobvyklé nebo mimořádné.

Vymykají se pravidlům a postupům při použití metod a prostředků, jakož i způsobům dlouhodobě zakotveným v zákonech války, které jsou klíčovými pro řízení a vedení obvyklé vojenské činnosti v bojových a i nebojových operacích.

Rozdíly v kvalitě a kvantitě zbrojního arzenálu, v plánování a možnostech jeho použití (takový typ hrozby se může nebo nemusí jevit jako nebezpečný, ale bude vypadat rozdílně od dosud známých skutečností).

Projevují se vysokou účinností proti jednotlivým specifickým vojenským cílům a prostředkům a s největší pravděpodobností budou často ohrožovat i civilní cíle a obyvatelstvo.

Budou směřovány k účinnému působení nejen proti našim prostředkům, ale budou ovlivňovat prostředí v širokém okolí od místa zamýšleného použití, budou mít účinek i na vedlejší podpůrná odvětví a složky, které ovlivňují naši obrannou sílu.

Složitě reagování (odpověď) na různé druhy hrozeb. Bude velice obtížné použít odpovídající sílu k odvrácení hrozby, a i větší síla nemusí v mnoha případech zajišťovat spolehlivost odvrácení této hrozby, i když například speciální síly mohou operovat jako relativně rovnocenná síla proti terorismu.

Složitost vzhledem k možnostem rozpoznání hrozby a tomu odpovídající způsobu jejího provedení (realizace) a způsobu našeho reagování na ni. Charakter asymetrické hrozby spočívá v tom, že jakákoliv její úroveň znamená pro případné oběti dilema v reakci na hrozby i na opatření proti jejich uskutečnění a stejně tak i na opatření po jejich realizaci. Ozbrojené síly v rámci vojenské reakce (odpovědi) mají pro své schopnosti a prostředky tendenci zasahovat přehnaně tvrdě, ale zároveň těžkopádně a tudíž v mnoha případech s malou účinností.

Z asymetrických hrozeb pak mohou vyplývat konflikty, které lze nazývat asymetrickými, bez ohledu na dosud běžně používané kritéria rozlišování. Asymetrický konflikt je tedy možno charakterizovat jako konflikt vedený mezi dvěma znepřátelenými stranami (státy) za podmínek, kdy obě strany vlastní zcela odlišný vojenský i nevojenský potenciál, tzn. liší se kvalitou i kvantitou, a používají zcela odlišné metody vedení boje. Výsledek takového konfliktu bude záviset na schopnosti zjistit a použít relativně výhodnější protiváhu vojenského a nevojenského potenciálu.

Problémem asymetrie se rovněž zabývá Obranná doktrína Velké Británie. V ní jsou zahrnuty způsoby, kterými by bylo možno používat vojenskou sílu v současné době. Jedná se o nové **způsoby vedení bojové činnosti s použitím asymetrických metod boje** a o jejich potenciální (strategický) dopad na jakoukoli úroveň vojenských možností.

Odpovědi na asymetrické hrozby budou různé, již podrobně popsané a vysvětlené, druhy známých operací, aniž by bylo nutno je „nově“ nazývat asymetrickými, neboť asymetrie byla, je a bude charakteristickým rysem takřka všech dosud vedených konfliktů. A pokud ne v celé obecně šíří jednotlivých konfliktů, tak zcela jistě v dílčích činnostech na konkrétních místech v určitém čase. Dosažení této pozitivní asymetrie pak vede k úspěchu v prováděné činnosti.

Budoucnost a možný asymetrický protivník

Nejistá a nepředvídatelná povaha ohrožení, očekávaná v budoucnosti zvláště po roce 2010 (2020) a prostředí nově se tvořících hrozeb neguje hodnoty stávajících ozbrojených sil určených k řešení jednoduchých ohrožení či současných scénářů konfliktů. Na základě tohoto by měly být moderní ozbrojené síly organizovány a vyzbrojovány s cílem disponovat bojovým potenciálem k úspěšnému vedení všech druhů operací, u kterých budou do popředí stále více vystupovat prvky asymetrie. V budoucnu budou mít ozbrojené síly odpovědnost

za celé spektrum konfliktů, což představuje spektrum od operací vedených v míru až po válečný konflikt a to zpravidla v konfliktu s výraznými asymetrickými rysy, což může vypovídat o charakteru budoucího možného protivníka.

Typickým budoucím asymetrickým protivníkem mohou být nepravidelné síly a ty mohou být spojovány s politickým hnutím, kriminálními iniciativami, drogovými kartely, náboženskými sektami a nátlakovými skupinami. Rovněž některé vlády mohou hledat prostředky pro prosazování svých zájmů v nepravidelných silách. Vzhledem ke zvyšování nákladů na pravidelné síly stále více rozvojových zemí shledává, že jsou schopny financovat pouze síly nepravidelné. Cíle těchto řízených nepravidelných sil budou často mít anarchickou a nepředvídatelnou podstatu. Lze očekávat, že tyto nepravidelné síly budou operovat s rozdílnými morálními nebo politickými omezeními; ve skutečnosti pro jejich činnost nebudou platit žádná omezení, což dává nepravidelným silám jejich sílu a zvětšuje jejich možnosti. Mohou být vybaveny výzbrojí a výstrojí zahrnující kompletní škálu vojenského materiálu od podomácku vyráběných zbraní přes přístup k internetové síti až po zbraň hromadného ničení, snad s výjimkou nejdražších technologií. Kombinace zbraní nižší technické úrovně s nejmodernějšími technologiemi, které mohou být prvotně určeny i pro civilní oblast, výrazně zvyšuje efektivnost nepravidelných sil především v činnostech (operacích) proti nevojenským cílům. Navíc je zřejmé, že rozšířenost zbraní hromadného ničení a jejich relativně snadná přeprava dále zvyšuje pravděpodobnost jejich použití, což má vliv jak na taktickou, tak operační a strategickou úroveň ohrožení. Tato pravděpodobnost je dále zvyšována konceptem „přijatelného zamítnutí“, který zamezuje národnostním státům snadno a jednoznačně identifikovat cíl pro použití síly a hrozí legitimností nukleárního vyhrožování. Toto podtrhuje potřebu nového impulsu v ochraně a detekčních technologiích a rovněž naznačuje potřebu nových dohod pro spolupráci v rámci mezinárodních bezpečnostních a vojenských struktur.

Nepravidelné síly jsou připraveny vést vleklé konflikty s cílem přetrvat zásahy ze strany OSN či NATO. Cílem budou lidé a civilní infrastruktura stejně jako vojáci a vojenské systémy. Rozdíly mezi civilním obyvatelstvem a vojáky budou zastřeny stejně jako opatrná taktika. Nepravidelné síly nebudou zpravidla používány v rozsáhlých bojích, ale především v šarvátkách, prepadech, nájezdech, bombových útocích, braní rukojmích a masakrech. Teror bude primární částí jejich strategie, jedním cílem bude spolupráce a nadřizování jedné části obyvatelstva, dalším pak například separace obyvatelstva od jeho autorit. Navíc lze očekávat útoky na počítačové sítě, informační systémy a databanky pomocí technologií běžně a levně dostupných na otevřeném trhu.

Městské boje budou pravděpodobně více atraktivní pro protivníka s méně vyspělými technologiemi, což je dáno tím, že 70 % obyvatelstva dnes žije v městských oblastech. Přítomnost civilního obyvatelstva a infrastruktury v těchto oblastech **budou výrazně ztěžovat boj proti nepravidelným silám**. Přestože manévrový přístup přetrvává, budou změny v doktríně, strukturách, technikách, procedurách, výcviku a vybavení nezbytné.

Úspěch v morální rovině bude rozhodující, bude formovat pozadí operace tak, jak je tomu již dnes. Nejdůležitější vliv na formování tohoto pozadí bude mít charakter informování ze strany médií. Ve vojenských akcích bude nezbytné počítat i s civilními autoritami (policie a bezpečnostní složky), nestátními organizacemi a vládou. Vztahy mezi těmito organizacemi a vojenskými silami se stanou pravděpodobně komplexnějšími. Bude potřeba nejen vojáka s vysokými morálními vlastnostmi, ale i s vyšším stupněm funkční nezávislosti a s širšími možnostmi použití k individuálním akcím. To bude vyžadovat nové intelektuální a výcvikové potřeby.

Z bezpečnostních důvodů je třeba vědět, kdo představuje hrozbu, **jaké prostředky** zamýšlí použít, jaké jsou jeho **cíle** a **celkový záměr**, který sleduje. To je celkem snadné, pokud se jedná o protivníka, kterým je stát, jde-li se o otevřený konflikt (overt conflict), známý potenciál (možnosti) a vojenský záměr, která byl oznámen již při vyhlášení válečných cílů. Větším problémem je pochopení hrozeb v současném bezpečnostním prostředí, kdy aktéři používají **nekonvenční prostředky na nekonvenční cíle**, které se často mění, je využívána **asymetrická, potenciálně anonymní strategie**.

Otevřený konflikt mezi dvěma konvenčními armádami, postavenými proti sobě, je zastaralý. **Asymetrický konflikt budoucnosti nebude probíhat tradičním způsobem**, jako byla třeba ještě válka v Perském zálivu v roce 1991. Uvažování asymetrického protivníka je založeno na staré vojenské poučce, že inteligentní aktér se vyhýbá síle a útočí na slabá místa. Právě úspěch koalice v Perském zálivu, vedené USA, a použití nových zbraňových systémů, paradoxně **klasickému bojovému střetnutí odzvonily**. Zasazení všech prostředků, včetně ozbrojených i neozbrojených sil, vojenských i nevojenských prostředků, letálních i neletálních zbraní, aby byl protivník donucen přijmout naše podmínky, představuje novou tvář války.

Tak jak se to projevilo a stále více projevuje v letošním (rok 2003), silně asymetricky vyhraněném konfliktu v Perském zálivu. Na jedné straně stojí suverénní stát podléhající dlouhodobě trvajícím embargo, pro jehož odstranění je nucen omezovat svůj zbrojní arzenál, potažmo svoji schopnost k obraně. Na druhé straně nejvyspělejší supervelmoc současného světa, podporovaná jen velmi úzkým uskupením států v čele s Velkou Británií, využívající tohoto stavu k rozpoutání války a ke zvyšování svého zbrojního rozpočtu, dalšímu rozvoji a praktickému ověřování stále modernějších zbrojních technologií.

Závěr

Na uvedených příkladech bylo ukázáno, jaké faktory sehrávaly důležitou roli v ozbrojených, i neozbrojených konfliktech. Ve výše uvedeném textu bylo dále názorně uvedeno, že formy asymetrie mohou obsahovat široké spektrum používaných metod a taktik, již například vzpomínaný partyzánský boj, přes civilní povstání, použití biologických a chemických látek a i nebezpečné teroristické aktivity. Lze ukázat i to, že v tzv. symetrických konfliktech sehrávaly hlavní úlohu asymetrické rozdíly, že i když jsou charakterizovány jako symetrické operace, rozhodovaly o jejich výsledku asymetrie odrážející výhody dosažené na jedné či druhé straně. Vždy a v každém směru vojevůdci a velitelé usilovali o to, jak získat byť jen nepatrnou výhodu nad protivníkem. Vždy bylo otázkou taktizování, jak přelstít druhou stranu a docílit vítězství. Lze tedy s určitostí říct, že vždy, pokud se nejedná o speciální operace, lze hovořit o asymetrii v operacích. Tyto asymetrické rozdíly mezi bojujícími spočívají na následujících faktorech:

- a) poměru sil v počtech lidí, výzbroje a výstroje válečných stran,
- b) geostrategickém prostředí vedení boje a jeho znalost,
- c) technologické úrovni výzbroje, výstroje a bojové techniky,
- d) plánování bojové činnosti, použití metod vedení boje a schopnosti rychle reagovat na složitost situací,
- e) koordinaci manévru a vedení boje všech zapojených složek v jednotlivých fázích bojové činnosti,
- f) spolehlivém zabezpečení a zajištění důležitých spojovacích a komunikačních uzlů,
- g) pružném a rychlém reagování logistického zabezpečení boje,

- h) psychologických aspektech,
- i) morální úrovni a psychické odolnosti celků a jednotlivců,
- j) stupeň vycvičenosti a fyzická úroveň bojových jednotek (celků) a jednotlivců.

Rozpornost uvedených podmínek a jejich vliv na možný vývoj operací vede k závěrům o možnostech vzniku spíše **asymetrie v konfliktu a operaci**, které nemusí mít průběh podle dřívějších poznatků. Asymetrie znamená, že proti sobě bojují zcela rozdílné síly a ne jak se předpokládá přibližně stejné. Proti pravidelné armádě bojují zpravidla nepravidelné síly. Proti **špičkovým technologiím** jednoduché až **primitivní zbraně a materiál**. Proti operacím, řízeným s podporou moderních počítačových technologií, **jednoduché velení**. Proti složitým způsobům společného použití vojenských sil **partyzánská válka**. Proti krátkým válkám **dlouhodobé vyčerpávající války**. Proti minimálním ztrátám **maximální ztráty**. Proti jednomu druhu lidských hodnot **jiné lidské hodnoty**. Proti právu **bezpráví nebo jiné právo**. Proti terénu a počasí, vhodnému pro operace s moderní technikou, těžký terén a nevýhodná denní a roční doba atd.

Některé prvky asymetrie lze nalézt při střetnutí vyspělých armád například ve Vietnamu, opakovaně v Afganistanu, bývalé Jugoslávii a opakovaně v Iráku.

Asymetrie však může být vyvolána i armádou disponující vyspělými technologiemi vůči jiné armádě, zničením části jejich sil a dosažení **absolutní převahy sil a prostředků**, což se několikrát podařilo ve vzdušných operacích.

Lidstvo v současném světě čelí takovým hrozbám, jako jsou terorismus, kybernetické útoky a dokonce hrozbám z možného použití zbraní hromadného ničení zahrnující chemické a biologické zbraně. Dimenze asymetrie zahrnuje politiku a politické cíle, techniku, psychologii a etiku, a z vojenského hlediska také taktiku, operační umění a vojenskou strategii. Každá ze stran může mít omezené nebo obsáhlé cíle, konflikt může být různě časově dlouhý, může být veden s nízkou nebo vysokou intenzitou apod. Nanejvýš různá může být i akceptovatelnost vlastních ztrát a škod, připravenost k eskalaci, ale také zranitelnost. Nízká připravenost vyspělých společností, případně vlád, akceptovat vlastní ztráty jde tak daleko, že strpí značné vojenské a jiné nevýhody, respektive materiální škody. Připravenost k riziku a obětím je přímo úměrná životním a existenčním zájmům. Ohleduplnost vůči civilnímu obyvatelstvu protivníka také „měkne“ s vyostřováním konfliktu.

Literatura:

Doktrína AČR. Praha: AVIS, červen 2001.

Polní řád pozemních sil USA, FM-105, 1998.

Gray S. COLIN „Thinking Asymmetrically in Times of Terror“. *Parameters*, US Army War College Quarterly. Spring 2002.

Dějiny 2. světové války. Praha: Naše vojsko, 1978, svazek I.

Dějiny 2. světové války. Praha: Naše vojsko, 1979, svazek V.

Dějiny 2. světové války. Praha: Naše vojsko, 1981, svazek IX.

PIKNER, I.: Možný a pravděpodobný protivník, jeho charakter a způsoby vedení boje. Dílčí studie. Brno: ÚSS, Brno 2000, ÚSS/2000-S-2-006.

KUBEŠA M., KRÁSNÝ A. *Realizace operačních požadavků kladených na vojska*. Dílčí studie. Brno: ÚSS, Brno 2001, ÚSS/2001-S-2-012.

PAWLOWSKI J. „Vybrané problémy bezpečnosti Polské republiky v kontextu války s terorismem (asymetrické hrozby)“, *Obrana a strategie* č. 1, ÚSS Brno 2002